

**UCHWAŁA NR 184/XXVIII/21
RADY MIASTA I GMINY WLEŃ**

z dnia 28 stycznia 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Wleń na lata 2021 -2023**

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.) Rada Miasta i Gminy Wleń uchwala,co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2023 dla Miasta i Gminy Wleń, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wleń.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 4stycznia 2021 r. i podlega opublikowaniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodnicząca Rady Miasta
i Gminy Wleń

Katarzyna Kotłowska

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA MIASTA I GMINY WLEŃ
na lata 2021 – 2023**

Program został opracowany przez Zespół w składzie:

Bukowska Jadwiga	- Pełnomocnik Burmistrza
Joanna Grochowska	- Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego
Anna Zając	- Członek Komisji

WSTĘP

PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020r. poz 218 ze.zm),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2020r. poz.1876).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U.z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.).

Na zjawisko przemocy w rodzinie można patrzeć z różnych punktów widzenia, przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemoc lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc w rodzinie. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc w rodzinie, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie. Rodzina jest najważniejsza w życiu człowieka, kształtuje osobowość, system wartości, światopogląd, styl i sposób życia. Ogromną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny mają relacje pomiędzy rodzicami, które powinny być oparte na miłości, wzajemnym szacunku i zrozumieniu. Jeśli występują zaburzenia w tej sferze, role wewnątrz rodzinne także ulegają zaburzeniu, w konsekwencji następuje stopniowa dezorganizacja życia rodzinnego. Przemoc domowa może być skutkiem i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Jest także potwornym zagrożeniem. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się specyficznymi cechami jak intencjonalności, nierównowaga sił wynikająca z działania człowieka, naruszenie praw i dóbr osobistych powodując cierpienie i ból.

Rodzina jest najważniejszym zjawiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę prawidłowo funkcjonującej rodziny odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które od kilkunastu lat istnieje w świadomości społecznej w naszym kraju .

Przemoc w rodzinie nie jest łatwa do rozpoznania. Powszechnie przyjmuje się że jest to działanie intencjonalne i skierowane przeciwko innym członkom rodziny, co oznacza, że jest zamierzonym działaniem lub zaniechaniem mającym na celu całkowitą kontrolę nad ofiarami. Przemoc jest to działanie naruszające prawa i dobra osobiste ofiar, co oznacza, że sprawca wykorzystując swoją przewagę narusza podstawowe prawa człowieka, np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku. Przemoc jest to działanie powodujące ból i cierpienie, sprawca naraża zdrowie i życie ofiar na poważne szkody, co powoduje, że ofiary mają mniejszą zdolność do samoobrony.

Według definicji zawartej w **art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**, przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność,

nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Osobami najbliższymi są: małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo, powinowaci, przysposobieni oraz ich małżonkowie, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

ADRESACI PROGRAMU;

Program adresowany jest do mieszkańców miasta i gminy Wleń, osób doświadczających przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych, osób stosujących przemoc w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, osób, instytucji, podmiotów zajmujących się profesjonalnym udzielaniem wsparcia społecznego.

RODZAJE PRZEMOCY W RODZINIE;

1. **Przemoc fizyczna** : popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, bicie ręką i pięściami, bicie przedmiotami, powodowanie oparzeń, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;
2. **Przemoc psychiczna** : sprawowanie przez sprawcę przemocy psychicznej kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, itp.;
3. **Przemoc seksualna** : wymuszanie pożycia seksualnego, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia udzielenie im pomocy ;
4. **Przemoc finansowa** : np. utrzymanie kobiety w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie jej pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu ;
5. **Przemoc w wymiarze społecznym** : zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych .

Ofiarami przemocy są najczęściej kobiety (70%) oraz dzieci do lat 13 (24%). Natomiast sprawcami przemocy są głównie mężczyźni (96%) będący często pod wpływem alkoholu. Niektóre badania wykazują, że 40% partnerów znęcających się nad rodziną to osoby uzależnione od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. W świadomości społecznej funkcjonuje wiele mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie, przy czym większość z nich jest używana jako argument za stosowaniem przemocy lub jako jej usprawiedliwienie, służąc do ukrycia, zamaskowania i zbagatelizowania problemu.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

Przemoc, z jaką mierzą się kobiety i ich dzieci podczas obecnego kryzysu Covid-19 nie mogą zostać zignorowane. Systemy opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, inne instytucje pomocowe mają do odegrania istotną rolę w zapewnieniu kobietom doświadczającym przemocy dostępności do usług podczas pandemii Covid- 19. Wszystkie strony zaangażowane w reakcję na Covid-19 muszą być świadome potencjalnych skutków, jakie może wyrzucić społeczne dystansowanie się oraz przymusowe wspólne przebywanie w domu na kobiety doświadczające przemocy i ich dzieci.

Konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci .

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie określa ustawa z dnia 29 lipca 2005r.o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Do chwili obecnej problemami związanymi z przemocą w rodzinie zajmowali się głównie pracownicy socjalni zatrudnieni w ośrodku pomocy społecznej, policjanci, dzielnicowi oraz członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Znowelizowana ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie rozszerza krąg osób zajmujących się problematyką przemocy o przedstawicieli oświaty, kuratorów, służby zdrowia oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych tworzących zespół interdyscyplinarny.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY I JEGO ZADANIA;

Zespół Interdyscyplinarny to grupa profesjonalistów, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany, łącząc swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, zapewniając skuteczne reagowanie na doniesienia o krzywdzeniu i zaniedbywaniu dzieci. Główną ideą zespołu interdyscyplinarnego jest stworzenie wspólnej płaszczyzny pracy dla pracowników różnych instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.

Do zadań zespołu należy:

- a.** przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach stosowania przemocy od służb zajmujących się problemem przemocy w rodzinie,
- b.** planowanie pomocy rodzinie, osobom krzywdzonym,
- c.** ewaluacja sytuacji,
- d.** wspieranie ofiar przemocy w rodzinie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej oraz przerwaniu cyklu przemocy, a także zapobieganie kolejnym atakom przemocy w rodzinie,
- e.** monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowania o tym odpowiednich służb,
- f.** gromadzenie informacji oraz ich upowszechnianie na temat miejsc i osób uprawnionych do udzielania pomocy, także w środowisku lokalnym,
- g.** inne działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

PODSUMOWANIE ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE NA PODSTAWIE DIAGNOZY PRZEPROWADZONEJ W 2020 NA TERENIE MIASTA I GMINY WLEŃ.

Dorośli mieszkańcy przemoc w rodzinie sytuują pośrodku hierarchii ważności problemów w gminie, zaś przemoc szkolną nie postrzegają jako poważne zagrożenie.

Pomimo, że MOPS obejmuje wsparciem kilka rodzin z powodu przemocy, to skala tego zjawiska jest znacznie większa, jak wynika z liczby porad udzielonych w gabinecie psychologicznym dla osób uzależnionych, ich rodzin oraz osób dotkniętych przemocą.

W opinii dzieci i młodzieży, relacje panujące w ich domach są w większości bardzo pozytywne i bliskie. Istnieje jednak pewna grupa, stanowiąca grupę podwyższonego ryzyka uzależnień i innych zachowań ryzykownych, która nie określa w tak dobry sposób klimatu w swoim domu.

W gminie Wleń występuje grupa powiązanych ze sobą problemów i zagrożeń społecznych, jakie z nich płyną. Brak możliwości znalezienia pracy w okolicy i wysoki poziom bezrobocia (dwukrotnie wyższy niż średnia krajowa!) sprawiają, że osoby doświadczające niestabilnej sytuacji ekonomicznej cierpią z powodu silnego stresu.

Z uwagi na powyższą charakterystykę zagrożeń społecznych ważne jest położenie szczególnego akcentu na działalność profilaktyczną wśród dzieci i młodzieży, szczególnie osób rozpoczynających naukę w klasach 6-8 wtedy bowiem ma miejsce najczęściej inicjacja alkoholowa oraz narkotykowa. Weryfikowanie ryzykownych przekonań oraz trening konstruktywnych sposobów radzenia sobie ze stresem i problemami przyczyni się do zmniejszenia ryzyka sięgania po alkohol przez osoby niepełnoletnie. Nie bez znaczenia jest także kwestia radzenia sobie z presją rówieśników.

Rodzinom doświadczającym trudności wychowawczych można byłoby zaproponować udział w grupach wsparcia, gdzie w bezpiecznym środowisku rodzice trenowałiby swoje kompetencje, wzajemnie się do siebie ucząc pod okiem specjalisty. Wzmocniłoby to zasoby rodzinne i zwiększyło skuteczność profilaktyki prowadzonej w szkołach.

Podniesieniu poziomu poczucia bezpieczeństwa w szkole mogłyby posłużyć warsztaty dla nauczycieli z zakresu reagowania na sytuację przemocy, podniosłyby skuteczność działań.

Szczególnie ważna wydaje się tutaj rola wychowawcy i pedagoga szkolnego, którzy poprzez swoje obserwacje będą potrafili sami znaleźć uczniów, którzy potrzebują wsparcia.

Z uwagi na niezbyt wysoki status materialny większości rodzin, ważne, aby zajęcia były bezpłatne, dostępne dla każdego. Nie stygmatyzują wtedy uczestników, jako tych z gorszych rodzin czy ofiar przemocy.

Zarówno w odniesieniu do dorosłych i niepełnoletnich osób (uzależnionych, doznających przemocy) jak i ich najbliższych, zdecydowanie korzystnym byłoby zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy, terapeutów uzależnień, psychologów, pedagogów, pracowników socjalnych. Tylko dzięki skoordynowanym, spójnym działaniom instytucji finansowanych przez gminę oraz organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, a także społeczności lokalnej, możliwa jest skuteczna profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowego, narkotykowego, przemocy w rodzinie czy szkole. Nie przyniosą efektów akcje profilaktyczne, jeśli otoczenie nie będzie uczestniczyć we wspólnym wychowaniu młodych ludzi i wspieraniu osób dorosłych zmagających się z trudami leczenia i pozostawania w stanie trzeźwości.

1. Założenia do programu.

Cel ogólny programu :

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie rozmiaru przemocy w rodzinach.

Cele pośrednie:

- zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie,
- wzrost liczby przeszkolonych osób przygotowanych do pomagania rodzinie z problemem przemocy,
- wzrost liczby placówek udzielających pomocy w środowisku lokalnym,
- spadek liczby przypadków przemocy,
- spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie,
- stała edukacja środowiska lokalnego poprzez: upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych ulotek, broszur itp.
- pomoc w placówkach służby zdrowia, opiece społecznej i policji.

Strategia i metody działania:

- zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- ochrona ofiar przemocy poprzez wsparcie: medyczne, prawne, psychologiczne i socjalne,
- budowanie skutecznych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zamieszczanie na tablicach ogłoszeń informacji o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy,
- podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie poprzez szkolenia, konferencje i warsztaty,
- edukacja środowiska lokalnego na temat przemocy w rodzinie.

2. Podstawowe zadania do realizacji :

- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem, zajęcia pozaszkolne; działania poprzez: zajęcia wychowawcze, różne formy spędzania wolnego czasu,
- wspieranie rozwoju nieagresywnych sposobów rozwiązywania konfliktów społecznych i rodzinnych; działania poprzez: mediacje rodzinne, zajęcia wychowawcze,
- udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie, w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu; działania poprzez: poradnictwo medyczne, psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, prawne i socjalne, praca socjalna, interwencja kryzysowa, realizacja systemu „Niebieskiej Karty”,
- ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę; działania poprzez: odseparowanie sprawcy od ofiary, zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną, występowanie do Prokuratury o wszczęcie postępowań w sprawie znęcania się nad rodziną, podejmowanie działań interwencyjnych przez Policję,
- udzielanie wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania, pobytu; działania poprzez: udzielanie schronienia osobom dorosłym lub rodzinom dotkniętym przemocą, udzielanie schronienia dzieciom – ofiarom przemocy, pomoc socjalna osobom dotkniętym przemocą,

- działania realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; działania poprzez: motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do wzięcia udziału w programach dla sprawców przemocy domowej, kierowanie na terapię,

3. Podmioty funkcjonujące na terenie miasta i gminy Wleń świadczące pomoc w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

- Przychodnia Rejonowa we Wleniu,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Miejsko-Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ,
- Szkoła Podstawowa we Wleniu.

4. Współpraca z :

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim,
- Sądem Rejonowym w Lwówku Śląskim,
- Poradnią Leczenia Uzależnień w Lwówku Śląskim,
- Komendą Powiatową Policji Lwówku Śląskim,
- Kuratorzy zawodowi,
- Dyrektor Zespołu Szkół we Wleniu i pedagog szkolny,
- Lekarze i pielęgniarki,
- Pracownicy socjalni, asystenci rodziny.

5. Finansowanie programu.

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie są środki własne gminy będące w budżecie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wleniu na realizację zadań przeciwdziałania przemocy w rodzinie.